

PFU-SAK NR. 219/12

KLAGER: Andreas Klarström
ADRESSE: Mellomveien 24A, 7042 Trondheim
TELEFON: 41383302
PUBLIKASJON: Aftenposten
PUBLISERINGSDATO: 26.07.2012
STOFFOMRÅDE: Arbeidsliv/innvandring
GENRE: Nyhetsartikkel
SØKERSTIKKORD: Tittelbruk, respekt for menneskers egenart, skille fakta fra kommentar
REGISTRERT: 26.07.2012
BEHANDLET I SEKR.: 27.07.2012; tilsvaarsrunden innledet
BEHANDLES I PFU: 25.09.2012
FERDIGBEHANDLET: 25.09.2012
BEHANDLINGSTID: 59 dager
KLAGEGRUPPE: Privatperson
PFU-KONKLUSJON: Ikke brudd på god presseskikk
HENVISNING VVPL.:
RETTSBEHANDLING:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Aftenposten publiserte **torsdag 26. juli 2012**, i både papir- og nettutgaven, en artikkel med tittelen «Svenskene tar jobben fra norsk ungdom» og ingressen:

«Økt arbeidsinnvandring fra Sverige fører til at unge nordmenn sliter med å få deltids- og sommerjobber.»

Bakgrunnen for artikkelen var funn i en masteroppgave som inngår i et forskningsprosjekt ved Frischsenteret om arbeidsinnvandring til Norge. I brødteksten sto det:

«Forfatter av oppgaven, Camilla Sundt, konkluderer med at svenskene har spesielt gjort det vanskeligere for ungdom på 17-18 år som søker jobb for første gang.»

Spørsmålet om norsk ungdom er late og om svenskene bare tar jobbene norsk ungdom ikke vil ha, blir også berørt:

«– Funnene i oppgaven viser at en økt andel svensker i Norge reduserer sannsynligheten for at norsk ungdom er i jobb. Om bakgrunnen for denne sammenhengen er at norske ungdommer er blitt mer kresne eller om svenskene reelt tar jobbene fra norsk ungdom, sier ikke oppgaven noe om, sier Sundt, som understreker at det trengs mer forskning på området.»

I artikkelen blir blant andre også en ung svensk kvinne som jobber på en kafé i Oslo, stilt spørsmålet om hun har tenkt på at hun kanskje «**skviser ut norsk ungdom som trenger deltids- og sommerjobb**». Hun svarer:

«- Jeg har faktisk tenkt over det. Vi er jo nesten bare svensker som jobber her (...) Jeg ønsker jo ikke å "ta" jobben fra noen, men jeg tenker at så lenge vi stiller likt i søknadsprosessen, kan jeg ikke få dårlig samvittighet[.]»

Artikkelen var illustrert med et stort bilde av den svenske kvinnen på jobb bak kafédisken i Oslo. For øvrig var en ung norsk gutt som har søkt en rekke jobber, intervjuet i en undersak med tittelen «**Robin har fått 20 avslag**». I ytterligere en undersak med tittelen «- **Det er mange jobber norsk ungdom ikke vil ha**», uttalte en kommunikasjonsrådgiver i Adecco og en avdelingsdirektør i Nav seg om arbeidsmulighetene for norsk ungdom.

KLAGEN:

Klager er en svenske, som mener publiseringen strider mot Vær Varsom-plakatens punkt 4.2 (skille fakta fra kommentar), 4.3 (respekt for menneskers egenart) og 4.4 (dekning for titler).

Klager opplyser at han bor, jobber og betaler skatt i Norge, og videre: «Jeg er ikke her som den parasitt jeg fremstilles som (...) At jeg blir sett på som en tyv som ødelegger for de norske ungdommene, synes jeg er urettferdig. Jeg vil bli behandlet som det menneske jeg er av samme verdi som norske ungdommer.» Slik klager ser det, har Aftenposten spilt på fremmedfrykt for å selge aviser.

Klager anfører: «Overskriften er fordomsfull og krenkende mot svenske arbeidere i Norge. Overskriften assosierer oss svensker til umoralske tyver. Når jeg leste denne overskriften følte jeg meg krenket, såret, forenklet, og av lav verdi.» «Overskriften gir inntrykk av at noe faktiske forhold blir publisert, når det egentlig er journalistenes egne populistiske utsagn.»

Etter klagers mening er også det vitenskapelige grunnlaget for artikkelen mangelfullt: «Journalistene baserer seg på en masteroppgave. De trekker dog konklusjoner som går langt utenfor denne oppgaven, noe som er en logisk ugyldig slutning. Masteroppgaven (...) omhandlet arbeidsinnvandring med et åpenbart snevert syn. Korrelasjonen mellom antall svensker i Norge og antall ungdommer i arbeid, er så spekulativ at det er latterlig. De seneste årene har norske familier fått mye mer kapital. Kanskje det å ha penger på bok påvirker lyst til å jobbe i ferien? Uansett kan man ikke publisere slike korrelasjoner uten å tydelig si at det er ren spekulasjon.»

TILSVARSRUNDEN:

Aftenposten avviser anførselen om brudd på god presseskikk, og skriver: «Vi har forståelse for at en med svensk bakgrunn leser artikkelen med andre øyne enn en med norsk, og at man kan være uenig i den refererte undersøkelsens konklusjoner, men vi mener likevel at artikkelen er saklig og balansert[.]»

Aftenposten anfører at artikkelen er basert på en rekke kilder: «Både svensk og norsk ungdom er intervjuet, og i tillegg til studenten som har laget masteroppgaven, har vi også snakket med veilederen til masterstudenten, som er forsker ved Frischsenteret. Det mener vi

er med på å sikre seriøsiteten og fagligheten bak masteroppgavens resultater. Også representanter for Statistisk sentralbyrå, vikarbyrået Adecco og Nav er intervjuet.»

Slik Aftenposten ser det, omtales heller ikke den svenske arbeidskraften negativt i artikkelen. Avisen bemerker: «Ikke minst fremheves de svenske ungdommenes kvaliteter og betydning for mange bransjer i Norge (...) og det gis stor plass til synspunktene til en av dem, Caroline Browall.»

Når det gjelder de konkrete henvisningene til Vær Varsom-plakaten, skriver Aftenposten: «Tittelen er ikke "journalistenes egne populistiske utsagn", men er basert på undersøkelsen som er grunnlaget for artikkelen. Dette er ingen kommentarartikkel, og journalistene har ikke lagt inn egne kommentarer i den. Opplysningene i artikkelen er knyttet til åpne kilder.»

Videre finner Aftenposten klagerens tolkninger av artikkelen «helt urimelig og grunnløs». Avisen anfører: «Tvert imot fremheves svensk ungdom i Norge som serviceinnstilte, blide, arbeidsvillige og takknemlige, mens det stilles spørsmål om norsk ungdom er blitt late og kresne. Dagen etter har vi dessuten et oppslag om at norsk ungdom ikke vil ha jobbene de blir tilbudt» (se vedlegg, sekr. anm.).

Med hensyn til tittelen, vedgår Aftenposten at den er konstaterende, men avisen mener «det er god dekning for den i resultatene fra undersøkelsen som er gjengitt».

Klageren har etter dette ikke hatt ytterligere kommentarer, og tilsvaarsrunden ble dermed avsluttet.

PRESSENS FAGLIGE UTVALG UTTALER:

Klagen gjelder en artikkel i Aftenpostens nett- og papirutgave med tittelen «Svenskene tar jobben fra norsk ungdom». Omtalen var basert på funn i en masteroppgave som viser at en økt andel svensker i Norge reduserer sannsynligheten for at norsk ungdom er i jobb.

Klager er en svenske som bor, jobber og betaler skatt i Norge, og som føler seg krenket av publiseringen, spesielt tittelen. Han mener tittelen er fordomsfull, og at Aftenposten ikke har dekning for den. Slik klager ser det, har Aftenposten spilt på fremmedfrykt for å selge aviser. Etter klagers mening er det også grunn til å stille spørsmål ved det vitenskapelige grunnlaget for funnene som er omtalt, da klager anser korrelasjonen mellom svensker i Norge og antall ungdommer i arbeid som spekulativ.

Aftenposten avviser klagen, men uttrykker forståelse for at en med svensk bakgrunn leser artikkelen med andre øyne enn en med norsk. Slik Aftenposten ser det, er publiseringen imidlertid saklig og balansert. Den er basert på en rekke kilder, også svensk ungdom, og omtaler også den svenske arbeidskraftens kvalitet og betydning for mange bransjer i Norge. Når det gjelder tittelen, anfører Aftenposten at den er basert på funnene i masteroppgaven som danner grunnlaget for artikkelen. Etter avisens mening er det god dekning for tittelen.

Pressens Faglige Utvalg merker seg at den påklagede tittelen er konstaterende og at det i brødteksten fremgår at den omtalte masteroppgaven ikke egentlig gir svar på om svensker «reelt tar jobbene fra norsk ungdom». Slik utvalget ser det, må tittelen imidlertid ikke leses rent bokstavelig, da den utvilsomt er spisset.

Selv om artikkelen ikke underbygger påstanden i tittelen hundre prosent, og det selvsagt hadde vært mulig å finne en mer presis tittel, mener utvalget det er dekning for den i Aftenpostens gjengivelse av masteroppgavens funn og konklusjoner.

Utvalget noterer seg for øvrig at artikkelen også omtaler svensk arbeidskraft i positive ordelag, og at en ung svensk kvinne som jobber i Norge, blir konfrontert med påstanden i tittelen.

Etter utvalgets mening bidrar både uttalelsene til den svenske unge kvinnen og den generelle rosende omtalen av svensk arbeidskraft, til at det eventuelle negative og unøyaktige inntrykket som skapes i tittelen hva gjelder svensk arbeidskraft, balanseres.

Utvalget vil også minne om at de etiske normene og den selvjustis som pressen driver, i første rekke er ment å beskytte enkeltpersoner mot unødig krenkende omtale, og hjelpe redaksjoner til ikke å påføre mennesker en unødig belastning. Slik utvalget ser det, er den påklagede artikkelen ikke av en slik art, da verken klager eller andre navngitte svenske arbeidstakere i Norge er utsatt for direkte kritikk eller annen krenkende omtale.

Aftenposten har ikke brutt god presseskikk.

Oslo, 25. september 2012

Line Noer Borrevik, Håkon Borud, Øyvind Brigg,
Henrik Syse, Hadi Khosravi Lile, Camilla Serck-Hanssen